

Zistenia z auditov prístupnosti webov vysokých škôl – textový prepis

Príspevok bol prednesený na konferencii [Prístupne 2023](#) - nulte konferencii o digitálnej prístupnosti

Prednášateľ: Hana Heizerová, študentka Ekonomickej univerzity v Bratislave

Dátum: 18.5.2023

Som študentkou Ekonomickej univerzity v Bratislave. Pripravila som si pre vás prezentáciu, v ktorej vám poviem o zisteniach v rámci mojej diplomovej práce, kde som sa venovala prístupnosti webových stránok. V rámci toho som si vybrala 5 webových stránok vysokých škôl, ktoré som kontrolovala. Túto tému prístupnosti som si vybrala kvôli tomu, že na niektorých webových stránkach som bola nespokojná s orientáciou na stránke, ovládateľnosťou, atď. Preto som sa túto tému rozhodla spracovať. Skontrolovala som stránky nasledujúcich vysokých škôl - Ekonomická univerzita v Bratislave, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Univerzita Komenského, Žilinská univerzita v Žiline a Technická univerzita Košice.

Podmienky výberu webstránok vysokých škôl

Podľa zákona o vysokých školách je verejná vysoká škola povinná dodržiavať štandardy pre prístupnosť a funkčnosť webových sídiel, a preto som vybrala webstránky verejných vysokých škôl. Ďalšie podmienky, ktoré som uplatnila pri výbere konkrétnych stránok boli, aby mali vysoké školy odbor informatiky vzhľadom na to, že na Ekonomickej univerzite študujem Informačný manažment a aby mali centrum podpory pre študentov so špecifickými potrebami alebo koordinátorov.

Priebeh auditov prístupnosti

Priebeh kontroly jednotlivých stránok začal zoznamovaním sa s jednotlivými kritériami a následne pod dohľadom Petra Teplického, zamestnanca Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska, ktorý nám tu tiež už prednášal, som bola vtiahnutá do problematiky kontroly webovej prístupnosti. Pri tvorbe auditu jednotlivých webstránok sme začali s kritériami, ktoré boli vizuálne skontrolovateľné, ako dostatočný kontrast textových, netextových prvkov, zachovanie obsahu bez straty informácií alebo funkcionality pri zmene veľkosti, ďalej pokračovala kontrola prístupnosti s čítačom obrazovky a prechádzanie obsahu pomocou klávesnice. Nakoniec som opakovane prechádzala zoznam jednotlivých kritérií a kontrolovala, či boli porušené alebo nie.

Najčastejšie vyskytujúce sa porušenia prístupnosti

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce porušenia patria kritériá Netextový obsah, Informácie a vzájomné vzťahy, Používanie farieb, Kontrast (minimálny), Kontrast netextových prvkov, Klávesnica, Poradie prechádzanie prvkami a Názov, rola hodnota. Tieto kritériá boli porušené na všetkých auditovaných stránkach. Porušenia týchto kritérií používateľovi so zdravotným postihnutím sťažujú prácu s webom, preto sa ich v nasledujúcich slajdoch pokúsim priblížiť.

Kritérium Netextový obsah sa týka poskytovania alternatívneho textu pre všetky zobraziteľné prvky, ako napr. obrázky, grafy, schémy atď. Táto alternatíva by mala byť dostupná všetkým používateľom. Je to potrebné najmä pre tých, čo používajú čítače obrazovky, aby vedeli, na čo jednotlivé prvky slúžia. Poskytnutie alternatívneho textu - pre všetky prvky - umožňuje nevidiacim a slabozrakým vytvoriť si predstavu o štruktúre a obsahu stránky. Ďalším porušeným kritériom bolo kritérium Informácie a vzájomné vzťahy. Podľa tohto kritéria by mali byť informácie na stránkach prezentované zrozumiteľným spôsobom a mali by byť jasne štruktúrované. Okrem toho by malo byť používateľom

umožnené ľahko nájsť, identifikovať a porozumieť vzťahom medzi jednotlivými informáciami na stránke. Stránky by mali mať jasnú hierarchiu nadpisov, odsekov, aby bolo možné tieto informácie ľahko zoradiť, porozumieť im a ich vzťahom. Informácie by mali byť označené a organizované spôsobom, aby bolo zrejmé, ako sú navzájom poprepájané. Odkazy a navigačné prvky by mali byť jasné a zrozumiteľné, umožňujúce používateľom ľahko sa pohybovať po stránkach a nájsť potrebné informácie.

Na stránkach sme sa mohli stretnúť s porušeniami tohto kritéria vo forme čítania neotvoreného interaktívneho prvku, alebo vizuálne neodlišiteľného odkazu od ostatného textu, ako môžeme vidieť vizuálnu ukážku na obrázkoch.

Ďalšie porušenie bolo pri kritériu Používanie farieb. Podľa tohto kritéria by sa farby nemali používať samostatne, ako jediný spôsob prenášania informácií. Teda informácie, ktoré sú pre porozumenie alebo použitie kritické, by sa mali prezentovať aj prostredníctvom iných prostriedkov ako farby. Ak sa na stránke používa na odlišenie odkazov len farba, čo bola dosť často opakujúca sa chyba, tak je dobré, aby tento odkaz bol znázornený aj inak, ako len farebným odlišením, napríklad je dobré ho podčiarknuť.

Ďalšie kritérium bol Kontrast (minimálny). Toto kritérium sa týka najmä problematiky orientácie na stránke ľuďom s narušeným farbocitom. Prijemnejšie sa používa webstránka ľuďom bez porušenia tohto kritéria, lebo majú lepší kontrast jednotlivých informácií na stránke. Takže kritérium Kontrast (minimálny) sa zameriava na dostatočný kontrast medzi textom a pozadím na stránke, aby bol text čitateľný a teda ľahko rozpoznateľný.

Ďalším kritériom bol Kontrast netextových prvkov. Dodržaním tohto kritéria by mal byť dosiahnutý minimálny kontrast medzi farbami netextových krokov a okolitého prostredia a je dobré ho dodržiavať rovnako ako pri predošlom kritériu pre pohodlnejšiu orientáciu na webovej stránke, nielen pre farboslepých. Na tomto obrázku bol napríklad netextový prvok s príliš nízkym kontrastom, a je preto veľmi ťažko zamerateľný.

Ďalším porušeným kritériom bolo kritérium Klávesnica. Toto kritérium sa zameriava na to, či je webová stránka plne ovládateľná pomocou klávesnice, teda aby bola prístupná používateľom s obmedzenou motorikou alebo tým, ktorí nemôžu používať myš, prípadne používajú čítač obrazovky a orientujú sa len pomocou klávesnice. Podľa tohto kritéria by mala byť webová stránka navrhnutá tak, aby všetky jej interaktívne prvky a funkcie bolo možné ovládať pomocou klávesnice.

Zahŕňa to aj možnosť presúvania sa medzi ovládacími prvkami a interagovania s nimi pomocou klávesových skratiek, ktoré sú štandardne dostupné na klávesnici. Najčastejším problémom webových stránok bola nemožnosť prechádzania podponuky pomocou klávesnice a odkazy, ktoré neboli dostupné pomocou klávesnice.

Ďalším kritériom je Poradie prechádzania prvkami. Toto kritérium sa zameriava na správne poradie, v ktorom sú interaktívne prvky stránky prechádzané pomocou klávesnice. Teda, že pri prechádzaní stránky pomocou klávesnice by malo byť možné jednoducho logicky navigovať medzi interaktívnymi prvkami v požadovanom poradí. Na kontrolovaných stránkach bol často problém v prípade presúvania sa po stránke pomocou klávesnice. Pri otvorení napríklad nastavení cookies alebo fotogalérie zostávalo zameranie na pozadí stránky a čítač obrazovky nečítal aktuálne otvorený obsah.

Posledným spomenutým kritériom je Názov, rola, hodnota. Podľa tohto kritéria by mali byť všetky interaktívne prvky ako tlačidlá, odkazy, formuláre a podobne jasne a jednoznačne označené a tieto prvky by mali mať zrozumiteľný, výstižný popis, ktorý zreteľne komunikuje ich účel alebo funkciu.

Okrem toho by mali poskytovať relevantné informácie o svojej hodnote alebo stave, aby bolo pre používateľov zrejmé, čo sa očakáva, ako s nimi treba interagovať. Toto kritérium bolo porušené napríklad tým, že nevidiaci používateľ nedostal žiadnu informáciu pomocou čítača obrazovky o otvorení fotografie do popredia webstránky. Alebo pri vpisovaní časti mena do formulára vyhľadávania sa otvorí zoznam, o ktorom používateľ nedostane žiadnu informáciu a nevie, že tam je takáto možnosť.

Zhrnutie porušení prístupnosti

Nakoniec by som rada zhrnula počet porušení prístupnosti u jednotlivých vysokých škôl, kde Ekonomická univerzita porušila, resp. nedodrжала kritériá v 45 prípadoch, TUKE tiež v 45, Univerzita Komenského v 33, Univerzita Žilina v 28 a Konštantína Filozofa v 32 prípadoch. Takže ďakujem vám veľmi pekne za pozornosť a prenechávam slovo ďalšiemu používateľovi.

Hana Heizerová

hana.heizerova@gmail.com